

Til: Studieårsansvarlig Eirik Østerud
Kopi:

Dato: 13. februar 2019

Overgang til Bestått/Ikke-bestått på JUS 1111

Forslag

Det foreslås med dette en overgang til bestått/ikke-bestått på JUS 1111, i kombinasjon med to obligatoriske skriveøvelser i hhv. kjøps- og avtalerett og erstatningsrett, som må bestås før man kan gå opp til eksamen. Skoleeksamen foreslås krympet til 4 timer.

Formålet er å skape et bedre læringsmiljø på første semester, med målrettet fokus på juridiske basalferdigheter, å dempe karakterpress og å sosialisere studentene inn i konstruktive (sam)arbeidsformer de kan ta med seg videre i studiet. Forslaget er forankret i den eksterne evalueringsgruppens rapport.¹

Bakgrunn

Jusstudiet utfordres av et karakterpress blant studentene. Karakterpress er ikke i seg selv usunt, siden studentene må oppfordres til å prestere og å realisere sine talenter, men presset blir usunt fordi det eksisterer mange myter om hvor gode karakterer som faktisk kreves hos arbeidsgivere, og fordi det motvirker en samarbeidskultur mellom studentene. Fakultetsledelsen er kjent med at det spres mange slike myter blant studentene på første semester.

De tre juridiske fakultetene er gjennom et felles brev fra rektorene bedt om å komme frem til tiltak som kan redusere gjentakene ved fakultetene. Disse er høye sammenliknet med andre studieprogrammer. JUS 1111 har et høyt antall gjentak. Mange av disse gjennomføres av viderekomne studenter, hvilket gjør at førsteårsstudentene konkurrerer med langt mer erfarne studenter, og sosialiseres dermed inn i et karakterpress. Disse effektene forsterkes både ved at det tilstrebes en normalfordeling av karakterene over tid, og at eksterne sensorer lett får et galt bilde av hva som kan forventes av studenter på første semester. Emnesperren som ble vedtatt i juni 2018 vil avhjelpe dette, men vil også kunne føre til at studenter skyver på senere eksamener for å kunne gjenta uten at emnesperren "slår inn". En overgang til bestått/ikke-bestått vil være langt mer effektiv for å hindre gjentak.

¹ Rapporten "Periodisk evaluering av masterprogrammet i Rettsvitenskap Universitetet i Oslo", november 2018, se særlig s. 9.

Det vi ønsker å lære studentene på JUS1111 er først og fremst en innføring i rettskilder og ferdigheter i å finne frem til relevante kilder, en forståelse for rettslige resonnementer og kunnskap i fagene, samt grunnleggende ferdigheter i juridiske drøftelser. Vi forventer likevel at studentene etter få måneder skal være i stand til å håndtere "full-size" eksamensoppgaver, og vi har også i stor utstrekning lukket øynene for effektene av at studenter på senere studieår gjentar slike eksamener.

Et mer spisset fokus både på ferdigheter innenfor anvendelse av jusen (typisk drøftelser) og ferdigheter i å bruke informasjonssystemer som Lovdata Pro for å få oversikt over rettskildebildet er også viktig ut fra an målsetning om arbeidslivsrelevans. Regelverket er både mer komplekst enn tidligere, og utvikler seg også raskere. Det høye endringstempoet innebærer at evnen til å finne frem til regelinnhold er mye viktigere enn før. Regelinnholdet vil i mange tilfeller være endret allerede før studentene er uteksaminerte, og ferdighetstrening av studentene, slik at de selv kan finne frem til innhold, er derfor helt sentralt i et moderne jusstudium. Et mer konkret ferdighetsfokus, der det på hvert studieår bør utvikles en plan om hvilke ferdigheter studentene skal tilegne seg, løftes også frem i den eksterne evalueringsrapporten.²

Et "innføringssemester" der hovedfokus er på å mestre ferdigheter som drøftelser (for eksempel av "vesentlig mangel" eller "culpa"), vil gi studentene en annen trygghet i egne ferdigheter en dagens modell, der de stilles overfor "full-size" eksamensoppgaver allerede i den første kursoppgaven. Skriveopplæringen på første semester bør sannsynligvis fokusere på mindre oppgaver, der hovedformålet er å oppøve grunnleggende ferdigheter i drøftelser, samt å identifisere rettsspørsmål i et gitt faktum. Disse ferdighetene realiseres bedre ved enklere skriveøvelser med umiddelbar tilbakemelding, enn ved løsning av tidligere eksamensoppgaver med tilbakemelding flere uker etter innlevering, slik tilfellet er nå for både kurs- og fakultetsoppgaver. Fakultetet har gode erfaringer med en slik omlegging når det gjelder domsanalyser på JUS 1211. Her ble studentene tidligere bedt om å analysere hele dommer og gjerne flere dommer i sammenheng. Dette er endret slik at studentene nå kun får et utsnitt av en domsbegrunnelse, dvs. noen avsnitt å analysere. Endringene er gjennomført både i undervisning og til eksamener siste par semestrene.

Et annet poeng er at studentene bør sosialiseres inn i en samarbeidskultur, noe som også fremheves som et sentralt poeng av det eksterne evalueringspanelet.³ Allerede på andre studieår vil de måtte samarbeide gjennom den obligatoriske prosedyreøvelsen, og studieopplegget bør allerede fra første semester søke å legge til rette for slikt samarbeid, også gjennom samskriving (som er en helt sentral ferdighet i yrkeslivet). En slik omlegning som foreslås vil gi et fokus på ferdigheter, og mindre på karakterer basert på kunnskap. Forhåpentligvis vil dette føre til mer samarbeid og mindre usunn konkurranse mellom studentene, og etablere samarbeidsformer som studentene vil ta med seg videre i studiet.

² "Periodisk evaluering av masterprogrammet i Rettsvitenskap Universitetet i Oslo", november 2018, s. 8.

³ "Periodisk evaluering av masterprogrammet i Rettsvitenskap Universitetet i Oslo", november 2018, s. 9.

Omlegningen vil også være positivt for læringsutbyttet studentene sitter igjen med etter sitt første semester med jus. Poenget er at skriveøvelsene sikrer innsats og at studentene arbeider målrettet med ferdigheter det er viktig å tilegne seg tidlig i studiet. Samtidig vil fakultetet gjennom skriveøvelsene få bedre innblikk i hva studentene faktisk tilegner seg av ferdigheter, siden skoleeksamen ikke nødvendigvis får frem de reelle ferdighetene på en god måte, men vel så mye forteller noe om for eksempel evne til å takle stress og eksamenspress.

Studentene vil uansett prøves (med karakterer) i de sentrale JUS 1111-fagene. Dette er kanskje mest tydelig for kjøps- og avtalerett, som kommer igjen på 3. studieår gjennom obligasjonsretten. Også erstatningsrettslige kunnskaper vil bli prøvet senere i studiet, og erstatningsutmåling henger tett sammen med velferdsrett på 2. studieår. Dermed er det få rettsdogmatiske temaer som ikke vil være gjenstand for prøving med karaktersetning. JUS 1111 utgjør også bare 20 sp, siden ex. phil. Også ligger på første semester.

Gjennomføring

Opplegget forutsetter at studentene gjennomfører obligatoriske skriveøvelser 1la. semesteret. Disse må bestå for å kunne gå opp til eksamen. Dersom man kun valgte å gå over til B/IB på eksamen, ville vi ikke hatt noen garanti for at studentene faktisk arbeider aktivt med fagene 1la. semesteret, og det ville være en risiko for at mange ville lagt seg like over grensen for stryk. Obligatoriske skriveøvelser 1la. semesteret, med en reell prøving, er derfor en forutsetning for innføring av forslaget.

Studentene på JUS 1111 tilbys i dag både kurs- og fakultetsoppgaver. Det foreslås at fakultetsoppgavene beholdes, men at kursoppgavene utfases og at ressursene i stedet benyttes til to obligatoriske skriveøvelser der studentene får umiddelbare tilbakemeldinger (1la. noen dager) på en mindre tekstoppgave, typisk sentrale drøftingstemaer som erfaringsmessig faller vanskelig for studentene, men som representerer sentrale ferdigheter å ta med seg senere i studiet.

Kurslærere bør kunne være ansvarlige for "retting" – da slik at tilbakemeldinger kun gis til de som ikke består. En form for tilbakemelding som vil kunne gi læringsutbytte til flere er gjennomgang av utvalgte anonymiserte besvarelser enten i kurset eller i plenum. Typisk vil lærer da kunne forklare hva som fungerer og hva som ikke fungerer basert på studentenes egne innleveringer. Frigjorte ressurser fra kursoppgavene kan også bli benyttet til å arrangere skriveverksteder med viderekomne studenter, der studentene for eksempel kan presentere et utkast muntlig og få umiddelbare tilbakemeldinger. Dette ville sannsynligvis økt læringsutbyttet betydelig.

Eksamen gjennomføres som vanlig skriftlig skoleeksamen, men krympes til 4 timer. Studentene bør da prøves i andre ferdigheter enn skriveøvelsene, for eksempel oppgaver der forståelse for systemet i kjøpsretten, tolkning av avtaler eller forholdet mellom de ulike stegene i en erstatningsvurdering testes ut. Videre kan skoleeksamen utfordre studentene på oversikt over rettskildene ut fra den innsatsen de har nedlagt i Lovdata Pro gjennom semesteret.

Fakultetsoppgavene må tilpasses dette opplegget, for det første slik at de ikke karaktersettes, for det andre at de tilpasses et eksamensformat på 4 timer. Fravær av karaktersetting vil forhåpentligvis føre til at feedback til studentene blir kvalitativt bedre, fordi man ikke lenger kan "kommunisere gjennom karakter". Forhåpentligvis kan dette også stimulere til mer fruktbar dialog mellom studenter, siden spørsmål om hvordan "det gikk" ikke lenger kan besvares med en henvisning til karakteren man ble gitt (evt. at man skryter på seg bedre karakter enn reellt). Endelig vil en overgang stimulere til et tryggere læringsmiljø der eksamensangsten er redusert, hvilket også vil gi et bedre læringsutbytte.

Ressurser

Skriveøvelsene foreslås finansiert ved at kursoppgaver utfases, og at disse ressursene dekker merkostnadene ved retting og gjennomgang av skriveøvelser. Det vil være reelle besparelser knyttet til eksamen, dels ved begrenset gjentak, dels ved overgang til 4 timer og dels ved bruk av kun én sensor. Disse besparelsene kan, innenfor rammene av fakultetets økonomi, kanaliseres til andre studiekvalitetstiltak rettet mot første semester.

Med hilsen

Erling Hjelmeng, studiedekan